

Tidn.
+
Tidskr.

40. 41. 42 fläckiga
Biter 1825 lin . 25
1826 . 36
1827 . 66

Se om Komitet följde bref 1825 II
Euphrasius bref t. H. 7/10 24/10 med en penna,
Sandström - - - 21/10 - 23/11
Fahlcrantz - - -
Perny Rosenthal - - 14/12 fr. Berlin befrån ledning om stålpp. o. pantbref
. 1826

Fahlcrantz 3/2 om art. i d. 8. inverst. u. a.
Gm. W. 56 1827 288, 101
Pausapens 1826 52-54 H-d) mynman 102
Höfström af Alster - 95 d)
Bellman 1827 49 40, 91 Ohimv. i
- 85, 86 meteorologiska H-5
Göta kanal - 51
Bleckerström - 51
Tio Teqvin - 67
Ling - 79
L. H. 27 - 85
Flora antarkt aloby 101 Kertner. Sandberg. Ströff

Meddelande i Komitéen utg. af C F Dablgren:

Claus Livijn ^{hans hustru är i anslutning}
 L. Hammarström ^{antagningens ledare}
 Dittner 1827 h. n.
 Wisselgren ^{hans hustru är i anslutning}
 Jahlbrantz (ursprungligen sup. U. A.)
 Thomaner (undersökaren för denna m.)
 Användningen hvar för sig många år sedan 1827.

Se om införelse

Namnuppgiften är efter Prof. Pichler's, hvilket bekräftar
 att Användaren från denna tekniskt manufaktur Hammar-
 ström & Dablgrens namn är här föriförne Glad & Dagn
 n 28 7/4 27 är tillämnat med undantag af A
 5 17/1 - in d. spelt smält ut. för prof

1825

v. Berkow 8
 Dehn 12. 23
 Euphorbia 16 (pina), 20
 Rosenblad 16
 Rysk 13, 26-27.
 Schick 25

1826

A. n. 76
 Carlung 50
 Carlsson 72
 Dehn 32, 36 bit, 45 91
 Dittner 6 inf
 Forsman 16
 U. A. = Jahlbrantz 8, 10 64 70
 G. Lagerhjelm 29
 L. n. 63 m
 Malm 25 46

1826 full

U. Kammer 49
 v. Pagnier 65
 Rysk 90 94 103
 v. Schwan 23. 61
 Sturzenbecher 6, 80
 S. n. = Sandbarn 53
 Thomaner 70, 71
 U. A. = Jahlbrantz

1827

Thomaner 7
 J. Dittner 64
 Euphorbia 25 16
 Jahlbrantz 12 26
 Thomaner 93
 J. 71 31
 L. n. flera m. 11
 C. Kallberg 29
 - r - t 54, 75
 J. n. 98
 Forsman 34
 Thomaner 37
 o - s - r 49
 o - s - k 52
 R - d 94
 - r 101

From	1	1825	1/10	To	28	1826	28/1	by	Carl Gustaf Holm
	9	1826	7/2		15		22/2		Holm & Carlsson
	16		25/2		28		3/4		Carl M Carlsson
	29		12/4		104		30/12		C F Wennström
	1	1827	3/1		104	1827	29/12		Elmsted & Granbergs tv.

Indhafvensford 2102. 1826

Kometen.

N:o 1.

Lördagen den 1 October 1825.

A n m å l a n.

J och med att den mågrike Werldsbanden, som kallar sig Publicitet, i de constitutionella tidernas begynnelse, uppsatte på såfört tu stora Ljus: ett som dagen regera skulle under namn af Argus, och ett annat mindre, som åroge sig nattens styrelse, benämndt Stocholms-Posten, framkallade derjemte hans munis ord i werldsbrynden mång amnor lysande ting, hvilka stjernor kallats, och som i förening med de ofwan besagde tu stora ljusen, skulle de på den publicistiska banan irrande människorna beherricha och vägleda. Men då det ej sällan under nattens tider sig tilldrager, att de på himelshafvet glittrande ljusen af tjodla moln så öfvertäckas, att de tyckas likasom i en härskad intrupne, samt de tu stora esemostast wandra i nattmörkhan, hwi let med Stocholms-Posten, som besutom omwärlar mellan ny och nedan, inträffar ganska regelmådigt sex gånger i veckan, så hafwa några memistowänner agtat nödigt och nyttigt att fylla denna brist af Ljus på det sätt, att de enkom bestått sig en Komet, hwiilen ifrån och med denna månad skall i rynden utgå, försedd med så pass erforderligt lysse, att, i fall de förmenligare tropparne att för ofta skulle förmodas, han genast må wara till hand's för att, ehuru i ringa mon, ersätta det Ljus, som desse merbemådde i sitt wanliga förklarings-tillstånd förmodas komma från sig gifwa.

Om denna Komet, hwi len säkerligen för blotta doonen kommer att, under de klara höstastnarne, bliwa synlig, förut warit känd eller är någon af dem Herr. Olbers nyligen upptäckt*), wåga wi, så-

som blott dilettanter i Astronomien, icke afgöra, äfwen som wi ej heller drista påstå, att wår Komet är den af de Stjernkunnige snart förwåntade, hwiilen med sin glittrande quast kommer att berispa månen samt anställa andra märkliga revolutioner, och till hwars obserwerande det försludes att nya instrumenter för Observatorli räkning blifwit utifrån införskrefne. Swad wi endast med lysa böner wåga lysa, är, att Medacturen af Stocholms-Posten, som någon gång brukar roa sig med att fuska ån i wår Herres waderlet, ån med att, — såsom han sjelf prydeligen yttrat sig, — "bespeja himmelens yttersta gränser," täcktes, wid tillfälle, i sin Tidning gullbenåget förkunna allmänheten wår Komets tillwåro, samt i anledning deraf, med tillhjety af den "Hersehella Jätteruben" och sina widtberanta insigter, anställa gånningar öfwer naturen af wår Komets såna, swans, gång och illuligen öfwer följden af den märkliga katastrof, som måste inträffa, i fall han — det himmelen afwände, eller till en så'ig ändalytt förhjelpe, — skulle komma att gå Stocholms-Postens bana att för nära, och derigenom sätta den watusfute mannen på ett för hårdt ildprof.

Huruwida denna Komet någon gång ernar nyttja sin Komet, så wi framdeles erfara. Det är alltings loft att fber eller sednare tröttna, och som han hastigt och excentristt fortgår, torde han blifwa snarare i behof af hwila, ån de i sina gamla, jemt cirklande banor framstridande Planeterne.

Fordom påstod man, att Kometer betydde frig och brilig. Men som wi nu lesa i en Arguñco-Stocholmspostigt klarifinande upplysningsperiod, hwi-

*) Se Stocholms-Posten N:o 279, 1825.

viisa wi, med tillbörligt fördrag, denna "Mysticism" och midskleptiga tro till barnkammaren, spinnrocken och Herr Öbtreks boklåda.

Wiise naturkunnige hafwa om Kometerne upprättat den paradox, det de skulle vara brinnande kuglor, bestånda till påståndare af det stora fyrverkeriet på yttersta dagen. Nu ifrågasvarande Komet synes icke hafwa så farliga depescher med sig. Wäl far han med kurerbrieffa — den röda stämpeln —; men troligen i högst fredlig affigt.

Andre hafwa tillagt Kometerna kraften och förmågan att uppdraga och sedan öfwer jorden utspruta watten; men de andre på war publicistiska horisont wandrande kropparne, tyckas hafwa insugit så stor massa af det wäta elementet, att det för war Komet icke lärer särdeles mycket återstå. Således torde af war Komets framträdande, ingen syndastod vara att befara.

"Men — frågar of en wördad Allmänhet — hwad är nu meningen med allt detta?" Swarpå wi i största ödmjukhet lemna till swar: Det weta wi icke sjelfwe. — "Är då ingen plan uppgjord?" — "Alls ingen. — "Ären I då rent af förkollrade, som wägen eder ut på det publicistiska hafwet, utan store, mast och compass? Skåden alla dessa klippor, bestroddde med öfwerlesworna af förliste Tidnings-Redactioner! Det publicistiska hafwet är wärre än Rana'en och Spannska Sjön. Der rafa alla möjlige windar. In är der ebb, än är der flod. Der omkumla Stockholmspolitiska hajar och Argusiska walfiskar, der framfitta ur wifarne förhårande Oranssars-Båmän och Annmärkare, der skria Stockholms-tidningska wilbaß och lommar, der locka de Conwersationab'adiska sirener eder i sjöbotten. Skynden eder alltså tillbaka i 'ann, innan I hunnit så långt ut, att edra undskott icke mera höras för wågornas dån och stormarnes gällsudda trompeter."

Under innerlig tacksamhetskänsla för din, genom detta råd of wisade wälwilka, swara wi, wördade Allmänhet! att du säkerligen hört omtalas en bjesse, kallad Fatum eller Ede. Liksom nu denne mågtige waresse, gör den ene, helt oförmodadt, till General, den andre till Justitiäråd, den tredje till Biskop, den fjerde till Theater-Directeur, o. s. w. utan att de weta huru de derwid sto'a bete sig, så har den, nolens volens, gjort of till Tidningsofficersare. Nu kunde wi wisserligen, heist som det är bekant att Tidningars löften betyda ingen ting, läf-

wa antingen att utweckla nationens nedwetandet, eller att granskande redogöra för hela litteraturen, eller att uppbygga med Dragesång och förnjia med läckert skämt och galanta berättelser för Damerna. Men då ett gammalt ordspråk säger, att det är bättre att icke läfwa, än att läfwa och ej hålla, gifwa wi på förhand inga löften. Hwad wi med säkerhet kunna utfålla, är, att hwarje Onsdag och Lördag hålla dig, wördade Allmänhet, tillbanda ett halft ark tryckpapper. Skulle detta understundom vara alldeles blankt, må du deri se en antydning att fylla det med egna djupfönniga infällen och betraktelser. — Så börja nu din bana, du snart försvinnande Komet; i stället för prunkande löften må du endast erbjuda warma önsningar för din trefnad och wälmåga, och framför allt, för det högsta och oumgångligaste dertill: ditt allt jemt stigande wärde.

Sans Majst Konungen och Hennes Majst Drottningen lära afresa från Christiania omkring den 14 i denna månad, och således icke vara att förwänta till Hufwudstaden för än i slutet af månaden.

D. D. K. K. G. H. Kron-Prinsen och Kron-Prinsessan berättas i slutet af nästa weda årna inflytta från Drottningholm; men dessdrinnan torde D. D. K. K. G. H. göra ett besök på Tullgarn.

Under wilstandet på Drottningholm hafwa D. D. K. K. G. H. sålts befäla Swartshö Slott.

D. D. K. K. G. H. gjorde förelidne gårdag en lustresa till Rosersberg.

Major Serwais har såsom Courier afrest till Christiania.

Wördsam anhållan af tidningen Kometen, att få kalla Argus (den 3:dje) för Farbror.

Längt yngre i tjensten, ja först med denna dag berrådande den publicistiska törnestigen, wet jag intot hufware för mitt hjerta, än om jag kunde få den äran att säga Farbror. Det är i det gemena lefwer-net ett så öfligt bruk, att den man högaktar, den af hvilken man önskar sig undsä råd, uppmunttran och beskydd, tituleras med detta namn, att jag utan tvekan wägar taga mig denna frihet, förwäntad att

farbror icke illa anser denna min drifliga proposition. För mig blir det så mycket hugneligare, då under de måbliga wedervärdigheter mig på min publicistiska bana kunna anträffa, äminstone den trösten är öfrig, att i en farbrors föte så nedlägga bekymren. Ja, bästa farbror, jag kastar mig i edra armar. War af den ynnestfulla godheten och recomendera mig till det bästa hos allmänheten. Farbror wet bättre än jag, huru man skall bära sig åt för att hos densamma winna credit, äfvensom farbror, hwilken öfwer allt är så fälligt känd, lätt kan insinuera mig på det önnaste. De öfriga publicisterna kunna härwid icke mistänka mig för ensidighet, ty farbror har, (jag säger det utan att smidra), blifwit af naturen begåfwad med många sidor, och är hwarken liberal eller ultras, utan en verklig faneleont, med färg efter den sednast intagne middagen, en charad, hwilkens första, andra och tredje är lätt att gissa; men hwars hela ingen hittills kunnat utfundera. Fransför allt önskade jag att farbror wille wisa mig den wälwiljan, och lära mig konsten att uppfånga nyheter. Jag har inga directa bekantskaper wid hofwet eller bland de förnämna, kan således icke erfara hwad inom deras kretsar tilldrager sig, utan genom ryktet bland lakejerna, och deras underrättelser äro, såsom farbror sjelf ofta sunnit, icke att lita på. Med torg och hamnpriser hoppas jag att kunna reda mig, genom dagliga besök på wederbörliga ställen; men med det öfriga, som wäsentligen erfordras för att göra en tidning intressant, wet jag, i förtroende sagdt, icke huru jag skall få mig ut. Om farbrors tid dock medgaf och farbror wille hålla några enskilda föreläsningar, så att jag på det sättet beqwämt och hastigt kunde få inhemta litet filosofi, commerce och politik! Men det är wäl intet att tänka på för farbror, hwilken har så många jern i elden. Den som kunde erhålla äminstone någon undervisning i konsten att lägga Mosaik, hwilket farbror gör så förtäfligt! Wäl har jag på egen hand gjort några små försök; men det har ej welat lyckas. I stället ämnar jag införskaffa några modocostumer för tidningar, helst deras baldrägter, emedan wintern nu tillstundar. Hwad säger farbror här om, som sjelf will gerna wara på mådet.

Har äran att in i blefa ödden förlästa min farbrors tillgifne, m. m.

P. S. War så god, om farbror har inne, och låna mig 5 tankar på några wedor! Jag skall med all tacksamhet återbetala dem.

— + + —
 A k u s t i k .

Hwad Argi widt bekanta Mosaik är för allmänhetens ögon, kommer denna tidnings Akustik att blifwa för dronen. Skulle nu ett tredje dagblad finnas, som wille åtaga sig beswäret med publikens nåsor, ett sjerde med dess gom, och ett femte med dess känse!, så hade densamma icke blott ett klart bewis derpå, att den ägde alla sina fem sinnen i behåll, utan jämwäl den förnøjelsen, att se dem allsamman tillfredsställda. Häraf kunde då en allmän chorus uppstå, efter den bekanta wisan: "Gem sinnen ju wår njutning wäcka!" Om derefter, såsom ett finale, någon annan hederwärd tidning bestände sig att upptäcka det sjette, eller så kallade magnetiska sinnet, så bleswe hela allmänheten, ett tu tre alldeles clairvoyant. Men wi lemna den maanciska sömnen i fred, så länge den naturliga fortfar att i all sin friska natur yttra sig. — Dock hwarmed skall nu wår Akustik göra sitt inträde? De flesta bekantskaper plåga wanligen taga sin början med tal om wäderleken. Wäntan då, och ett så mycket öfögare medel, som våra stora föregångare Argus och Stockholms-Posten, hwilka wi i allt förelatt oss att taga till eftersyn, icke försmått att någongång slå sig lösa med underrättelser om hwad wäder det varit, de Stockholms-boar till tjenst, som genom sjukdom eller andra tillfälliga hinder varit förnekade att erhålla kunskap om detta wigtiga ämne. Den upptäckt har man emellertid gjort, att hwar gång Stockholms-Posten underrättat allmänheten om wäderleken beskaffenhet, har derpå merendels följt owäder. Wi anhålla, att läsaren härpå täcktes fasta uppmärksamhet för framtiden. Hwad wi för wår egen del önska, är att de wäderbetraktelser wi nu ellers framdeles komma att anställa, alltid måtte åskållas af wacker wäderlek. Då kan allmänheten låna Kometen och Stockholms-Posten wid de slags wäderspåmän, som ännu någon gång nyttjas, bestående af en herre och ett fruntimmer, då den sednare, som här waraphy när den wisar sig, öfwer tidt sitt framträdande behådar nebersör och öfwer i naturen.

Efter dessa digressioner, som någon kanske finner likna Argi långa premiser, öfvergå vi till ssefwa ämnet, nemligen väderleken, för att utygifwa hurudan den varit under de tre sednast förflutna veckorna, och för att sedan utreda hurudan den kommer att blifwa de följande till årets slut. — Under det naturen allt mer och mer öfbrjat afkläda träden sina slångkappor, och trädgårdarne sina så återstående blomsterbouquetter, har han i slället förflyttat dessa prydnader på människorna. Bekäpade herrar och beplåfade fruntimner, med sina beblommade hattar, möta oss öfwer allt, och "man emotser," i de kring stränderna utpyllade fruktunnorna, blomstertidens slut, och det derpå följande annalkandet af beblöningen för mödorna. Redan har öfwer Entöppings kälhusvuden blåst en kall nordvind, stundom med en kyla som sankt thermometer till sina 10 grader, under ett ljudeligt förkunnande af slutet på naturens egen siffkofning i Bruneripiken. Dagen har afsläppt nära en stundel af sitt släp, i hopp att genom Londonska Gas-Compagniet få sin förbruk ersatt. Sommaren har hådantallat sina barn: Sunnan och Westan, och på hvar sin sida om höstens thron stå nu Skan och Nordan; den förra med sin öfvis i Mälaren, den sednare med sin frost i luftstämamernas lockar. Under tiden har Almanachan stundat att utblåsa sina marknader, hvar wid öddens engel, med sitt barthuggande swärd, swäfwat öfwer Stenninge, Westerås och andra stora ormarknader, för att utse sina offer. Sädens slligande hotar med bränvinnets, och upprymmar de mnuterande att begagna sig af den nu påstående wata wädertek. Trots ett uthållande regn har Dden med sina Åsar landsligt wid Mälaren, samt under Stockholms-Postens oföretutna handklappningar uppträdt på tothurnen i de mest frappanta dragter.

Man har anledning att förmoda, det waderleken i den nu ingångna och de derpå följande månaderna skall blifwa af nedansläende beskaffenhet. — I October, ehuru man hoppas flera klara dagar, torde man dock erhålla nog regn. Stundom blifwer hela Himmelen öfwerdragen med tjocka moln, hwilka, när de komma att upphöra, blifwa genom de då blåsanbe windarne förflyngrade. Det blir också kallt, och kallare än i September, likväl, som vi förmoda, utan snö, och faller den, så blir den högst obetydlig, åminstone; ej med slädfre. No-

wember fortfar med samma wädertek, dock med mera regn. I fall det blåser nordan, som wisserligen någon gång inträffar, så skall man finna snärra wattupuskar öfwerdragna med en tät isflorpa, eller öf taken och pänken hwita af frost. Något snö kommer att falla, men försnälter genast, om ej en allt för stark kyla inträffar. För öfrigt har man i November att räkna på så rätt klara dagar, och ännu mindre wärme, dock om wärma inträffar blir den starkare i början än i slutet af månaden. Sidsarten skall dock öfbruter fortgå. Sjuna isbergen att smälta innan dess, ha vi att hoppas en blid December och i allmänhet en blid winter. Wlr öfvis i Mälaren, har man att wänta bllan och wäder. De moln, som under dessa två månader samla sig i luftien, blifwa regnfulla, någon gång jemwät med snö bebländade. Mellan October och December får man nästan intet åska, eller åminstone med så omärkbara knallar och blirtar, att de hwarken höras eller synas. För öfrigt blifwer, i detta likom i allt annat, Stockholms-Posten den skrafte spämannen, enligt hwad wi haft den äran i öfrian af wår Åfustik att gifwa wid handen.

Dahlström

Utländska Nyheter.

Grekland. De senast ingångna underrättelserna om ståtningen i Grekland innehålla icke något nytt, och äro desutom ganska ofullständiga; de stånna likwäl alla deruti öfwerens, att de bekräfta Misotungbis råddning och Seraskieren Medschid Paschas återtag.

Frankrike. Glada rykten, säger Constitutionel, spriddes för någon tid tillbaka rbrande tidningecensuren, men de hafwa nu fullkomligen upphört, och man tillfrifwer förkastandet af det härnär åter förnyade förslaget den höga Person, som står thronen närmast.

På sidningen Kometen, hwilken, alla onsdagar och lördagar, utdelas i Herr Normons och Engströms bokhandel, kan derstädes prenumereras med 1 Rdr 24 sk. Banco, för de tre återstående månaderna af året.

Stockholm, tryckt hos Carl Gustaf Holm, 1825.

R o m e t e n.

N:o 2.

Onsdagen den 5 October 1825.

Inrikes Nyheter.

D. D. K. K. H. H. Kron-Prinsen och Kron-Prinsessan ära på Lullgarn ärna tillbringa **H. K. H.** Prinsessan Sophia Albertinas Födelsedag, den 8:de i denne månad, hwarefter såsom man tror, **D. D. K. K. H. H.** genast inslytta till Hufvudstaden.

Befallning lärer vara gifwen, att på alla Gåstgästaregårdar mellan Christiania och Stockholm, twenne Courir-hästar skola vara att tillgå, så länge **H. M.** Konungen wistas i Norrige.

Directeuren öfwer de Kongl. Spectaclerna, **H. E.** Herr Grefwe Lagerbielte, afreste i förgår till Rosersberg, der **D. D. K. K. H. H.** Kron-prinsen och Kron-Prinsessan för närwarande wistas, och återwänder i morgon till Hufvudstaden.

Envoyén Friherre Stjerneld, är från London ankommen till fäderneslandet, och har begifwit sig till sin egendom Forsby.

Till Theater-Styrelsen hafwa blifwit inlemnade twenne nya sorgespel, båda Swenska originaler. Det ena bär titel af *Oden i Swithiod*, och är författadt på Alexandriner, i 5 Akter, samt lärer utgöra liksom en suit af vår förra *Oden*. Subm antager 3 personer med namnet *Oden*. Det felas öf således blott ännu en, för att åga antalet fullständigt. — Den andra Tragedien lärer kallas *Hjalmar* och vara skrifwen på blankwers. Till åtskilliga deri förekommande lyriska stycken, är musk satt af författaren till plesen. Båda dessa sorgespel sägas vara upptagne till spelning. Äfwen Opera-repertoiren har wunnit en tillökning, genom Rossinis opera *Barbararen* i *Sewilla*, hwilken torde komma att gifwas efter Deras Majestäters återkomst från Norrige.

Ryktet förmåter för vår Scen en ny acquisition, hwars blotta namn redan är af en glad betydelse. Det berättas nemligen att en ung Herr Hjortsberg skall wilja beträda den bana, på hwilken hans far med skäl förordat så mycket beröm, och att han snart ämnar, under sin faders ögon, aflägga de första profwen af sin konst. Det skall säkert sågna allmänheten, att åga hopp om detta namns längre fortleswande på vår theater, och att i denna unga Konstnär kanske se en talang återfödas, som den äldre Herr Hjortsbergs är och beslagligen förswagade helsta, ej lära unna henne längre att åga och beundra.

Den 10 Sept. uppbröt den del af Kalmare regemente, — på 250 man när, hwilka tiff widare gwarstannat, — som under sist förflutne sommar, ifrån den 5 Maji, varit commenderad på arbete wid Götha kanal. Under denna tid har regementet, utöfwer sitt bestämda tractamente, genom beving, accorder och discretioner i och för arbetet, förtj. en summa af 11,650 Rdr 43 fl. Banco. Detta förhållande wisar wigten och nyttan af Göthakanal-gräfningen från en hel annan sida än den wanligen betragtas. Då man, af denna alldeles tillförlitliga uppgift, är i stånd att beräkna, hwad en soldat, som will arbeta, wid Götha kanal kan förtjena; sedan erinrar sig huru många commenderingar, under de förflutne åren varit wid kanal-linierna syfvelsarte, kan man gbra ett ungefärligt öfwer slag, huru mycket penningar härmedelst tillflutt de orter, från hwilka manskapet utgått, och i hwad grad äfwen dertgenom wälmödan derstädes blifwit förökad. Och utom penninge-inkomsten måste man tilläta erinra sig den oberäkneliga winsten af förwärfwad arbets skicklighet, drift och wans, den soldaterna hemfört. Wiserligen har kanalen kostat ganska betydligt; men de penningar banken utgifwit, hafwa spridt sig på flera håll inom riket, och framkallat mångfaldig

arbetsfärdighet. Om och kanalen, då den en gång blir färdig, enligt sitt uppgifna ändamål icke skulle bereda all den stora nytta man förseglat, äro wi serligen de kostnader i den blifwit nedlagda, på ofwännämnda sätt, rikligen ersatta. Att icke ta'a om den national-ära Götha kanal bereder, medelst ett — efter alla opartiske kännares intyg — förträffligt arbete.

Först till utveckling af begreppet om Stat.

ett af de mest gängse ämnen för dagen är det om Stat, och om alla de förhållanden hvilka i den samman ingå, samt om enskilda samhällens öfverensstämmelse eller afvikelse från idealet Stat. Det är således troligt, att wi äfwen i denna tidning skola komma att widröra frågor, som på närmare eller fjernare afstånd stå i förbindelse med detta allmänt intressanta ämne, och derföre, på det wi då må undwika de långa förberedande inledningar, hvilka ofta hindrat ett wist annat dagblad, att någonsin komma till selswa saken, hafwa wi beslutit att på förhand söka utveckla begreppet om Stat, såsom wi fattat det. Härmed winnes äfwen den fördelen, att våra motståndarne, om wi skulle erhålla några sådana, genast weta hwarest de hafwa of, och kunna inskrifwa of i hwilken skola, kast eller selt dem tyckes tjenligast till framtida bruk. Detta och hwart wi blifwa förda gör of alldeles lika mycket, då wi wäl weta med of selswa, att wi ej höra till någon sådan.

Så wäl den enskilda människans som hela mensklighetens mål, är att uppnå en fullkomlig selswerk-samhet efter idéer. Endast genom detta antagande kunna de båda motsatser, som nå i begreppet menskha, och hvilka på mångfaldigt sätt uppenbara sig, erhålla en sammanstående betydelse.

Detta mål kan dock den enskilda människan icke på egen hand uppnå, utan endast genom umgänge med och förhållanden till sina likar, emedan menskhan, till sin ursprungeliga natur, är en för samhälle bestämmd warelse.

Att hon detta är, bewisar hennes egna, från alla de öfriga djurens, så olika sätt att gifwa sin personlighet tillkänna. Då alla andra sintiga wareser göra det genom partiu'erade hud eller läten, gör menskhan det genom språket, eller olika bildade uttryck för omwexlande känslor och tankar.

Men tankar måste utbytas, måste mot andra slias och med dem omwexla, annars bortdo de af och i sig selswa, så att det enda möjlige, man of så ganska säkra sätt att göra sig fullkomligt tank do, är att alldeles aflägsna sig från andra menniskor, och djuriskt framleswa sin tid för sig sels i en fullkomlig ensamhet. Derföre har och menskhan ett medföddt behof, att betjena sig af det medel hon i språket äger, till att sätta sig i förbindelse och sammanleswa med sina likar. Likasom språket är menskians naturläte, så är äfwen wilstandet i samhälle, i stat, hennes egentliga naturtillstånd.

Dock, på samma sätt som de olika physionomier-na utmärka de serfildta yttre individualiteterna, utmärkas de inre af de olika språken. Dessa binda de andligt bestämda närmare till hwarandra, grundlägg de större individualiteterna, för hwilkas klare rare utbildning de sträfwa till sammanlesnad, samt denna serfildta stater.

Staten är således medlet för menskligheten att uppnå det henne föresatta mål, och så tillwida något friwiltigt waldt, något på wilkforlig öfwerens-kommelse beroende. Men då, enligt hwad ofwänföre wifadt är, den tillika utgör ett nödwändigt wilkor för mensklighetens tillwarelse, och är med densamma ursprungeligen gifwen, så är staten till sitt wäsende nödwändig, men fri till sin t'm'iga uppenbar-else och till sin iurättning wilkforlig.

Will man definiera Stat, d. ä. sammanfatta den innersta meningen af hela det wäsende i en forme, kan detta åkunda uttrokas, att Staten är det upprättande, underhållande och bindande inre lifwet. Så edes den osynliga ledaren af mensklighetens fullkommande.

Då de ofändliga, olika modificationerna af detta sträfswande till fullkomlighet grundlägga de serfildta individualiteterna, och, när dessa sammanfattas, de olika nationaliteterna, så måste, emedan Stater-na råsta sig efter dessa sednare, det gifwas lika många olika stater, som det finnes olika nationaliteter eller nationer.

Den enskilda människan kan neml. icke utbildas utan i förening med sina likar eller såsom medlem af en nation, och nationen kan icke utveckla sig annorlunda än i Stat, hwilken, genom sina medlemmars tilltagande upplysning och förädling, från ett förskutet tillstånd, under det närwarande, rikkas åt ett tillkommande.

Statens utvecklingsgång är alltså biförj, utan stat gifwes ingen historia, och ingen stat utan historia. Liksom i naturen, gifwes äfwen i menf- ligen utvecklingen inte språng; allt, om det skall wara bestående och säkert, måste småningom fortgå från ett fordom, genom ett nu, till ett blifwande.

Minnet af, samt fröjden och stoltheten öfwer statens forna åra, måste fålla medborgaren med kärlek till sitt land, lifwa honom att med tålig mar- lighet fördraga det närwarande ögonblickets betryck, och uppmuntra honom att blifwa sielf en wärdig förefyn för kommande slægter.

Det förflutnas efterlemnade åra, det närwarandes afsträngskraft, och det anande hoppet om ett högre tillkommande, utgöra statens ideala och alltså wäsendliga elementer, de der inom verkligheten, i den inom tid och rum warande staten, måste representeras på ett lefwande och inbördes hwarannan motwälgande sätt.

Statens medlemmar, tänkta såsom utgörande dess sammansättning, äro således antingen Adels, lefwande och organiskt verkande monumenter af statens forna åra, och åt hwilken alltså förswaret af denna åra, det är fäderneslandet, ware sig militäristiskt, diplomatiskt eller juridiskt hufwudsakligen är anför- trodt; eller Clerkeri^{*)}: denare af ett förådadt tillkommande, som alltså har sig uppdraget de uppwä- rande medborgarnes uppfostran till fromhet, mar- lig dygd och huss öfwerblif af slægrets förhållande till ett högre, till sig sielft och till ett lägre; eller närwande Klassen: arbetande för det närwarande ögonblickets bestånd, och hwilken aningen frambringar råa materier för detta ändamål, eller förädlat och omsätter dem och sålunda sönderfaller i hwenne af- delningar: den producerande, d. å. Jord- och Bergs- brukande, och den fabricerande samt handlande Klas- sen. Adels, Prestes-, Borgars- och Bondsstånd, utgöra alltså statens ursprungliga och rena elementer.

Der folket rådslående deltagar i sitt fädernes- lands styrelse hafwa också, på de fleste ställen, desse elementer framträdt, och i de så länder, — såsom t. ex. i Nord-Amerikanska Fristaterna och i Norrige, — hwarest de icke bestämdt uppenbara sig, är det tre- ligt att de, i sinom tid, utkräfwä sin rätt, allt ef-

ter det de statistiska förhållandena hinna utbildas. Men sättet af deras representation, samt deras re- lationer till den dem förbindande enhetepunkten, allt detta beror af det samhällscontract, som ligger till grund för hwarje stats individualitet, och hwilket mer eller mindre bestämdt och tydligt uttalas genom de enskildte staternas regeringsform.

Ly fastän samhälligheten är en ursprunglig idé, som med absolut nödwändighet drifwer menniskorna att förena sig i stater, är sielfwa Statsconstructionen, såsom wi ofwansföre saqt, någont wifkorligt, och då densamma består i förhållandena mellan mångfalden af staters grundelementer, eller Stånd, och det dem, under idén fädernesland, till enhet förenande, eller Regeringen, så följer deraf att denna construction icke gerna kan tänkas annorlunda än som en öfwer- enskommelse, ett contract slutet Statsrepresentations medlemmarna och regeringen emellan, till beredande af alla de ändamål, hwilka sammanfattade utgöra fäderneslandets bästa. Derföre är också detta con- tract eller denna regeringsform i samma mån tiens- ligare, bättre och fastare, ju renare den utöar ut och ju innerligare den sluter sig till statens historiska lif, och ju mera den betryggar detsammas fria och jemna utveckling.

Det är neml. regeringens ändamål, då den öfwerför de i det förflutna beredda fördelar till det närwarande, att mot dettas infråktningar och an- språk flydda det tillkommande, och att sålunda bringa Statens grundelementer till enhet och harmoni mellan frihet och nödwändighet. Regeringen är och den organ från hwilken statslifwet utgår, och den som har att wänja statsmedlemmarna till lydnad af förnuftets lagbud, derigenom att han wakar öfwer iakttagandet af den positiva lagen. Regeringen utöfwar således, medest de af honom beroende embetsmän, nego- list-moraliska eller juridiska controller, till betryggande af det helas frihet, verkande mot hwarje enskildt med en naturkrafts nödwändighet. Sielf hålles densamma, genom national-representationen, inom lägens gränser med postift-moraliska controller, eller opinie- nens fria magt.

Då i statens bildning och fortgående utveck- ling förwunen egentligen objectist uppenbarar sig, den symboliskt framträder i regeringens åtgärder, så måste medgifwas att all styrelse är af Gudi. Men i affecnde på formen och personliga tillwars- sen af en regering, uppenbarar sig Gud genom

*) Wi använda detta mera omfattande ord, emedan det under sig upptager alla slags litteratörer, i stället för det mera inkränkta: Presterkap.

folkets röst (vox populi vox Dei). Naturligtvis, då regeringen endast är till för folkets skull, kan i afseende å dess form och personlighet ingen annan legitimitet tänkas, än den som utgår från folkets fria bestämning. Alla riket äro detsamma i hellska werket wälriken; ty det är påtagligen i grunden detsamma, antingen personer eller dynastier wäljas.

Deremot, om mot folkets fria wal, en regentperson eller regensläkt påtvingas staten, uppkommer usurpation, hwilken, afbrytande den stilla förnuftsensliga utvecklingen, werkar lika förstörande, som i naturen, då orkaner eller wolkamiska utbrott förrycka den wantiga gången af organismens lif.

Om usurpationen är äfwen i det afseendet så mycket förderligare, som den wantigtvis blir ärföljad af despotism, hwarmed menas ett undertryckande af nationens moraliska controllor, genom regeringens juridiska, under ledning endast af godtycket, hwadan folkets danande till sedlighet alldeles motverkas, emedan det ställes under den bjudande magten, icke af förnuftens rena uttryck: Lagen, utan af det nyckfulla wifforet.

Desa åsigter äro här wäl egentligen blott aphoristiskt framställda; men skulle någon wilja bestrida deras riktighet äro wi genast beredda att med sträng deduction bewisa deras systematiska inre sammanhang.

A f t i t.

Röpenhamn. — Den stora brytningen emellan ultras och liberala, som delat nästan hela Europa i twenne kämpande partier, har sträckt sig äfwen till Danmark, ehuru den yttrar sig der blott genom striden om en bokstaf i alfabetet. Häftiga skrifweringar fortgå i full berseckwrede. Twisten gäller den högst wigtiga frågan, huruvida det Danska a a skall hädanefter såsom hittills skrivas med a a, eller utbytas emot det Swenska å. Såsom kämpe för det ena partiet, och den der först kastat strids-handiken, står den bekanta språkforskaren *M a s k*, hwilken med allt wåld will se hjertblodet på a a. Han, jemte flera unge män, hans discipular, yrka införandet af det Swenska å, under påstående, att

det ursprungligen tillhört Danska språket; men wid något tillfälle blifwit af de Swenske bortröfwadt. Han ifrar för bokstafwen å's återtagande, likwäl enligt samma grunder som wid striden om tre kronor, att båda rikena behålla sitt å i alfabetet, dock utan några vidare rättigheter på hwarandra. Man har ifrådat sin påstådda å-rättmätighet, i följande sjuwika formel:

Årets den wärdige Trone da står
Hädrer wid år.

Det sednare partiet åter, hwilket torde få namn af den "historiska skolans", försvarar häftigt mot denna förswensning, försäkrande sig med lif och blod wilja förswara sitt af ålder wedertagna a a. Hela den lärda werldens blickar äro fästade på denna märkeliga strid, hwilken föres i synnerhet uti twenne dagblad *H er mod* och *L id sk i a l f*. Man talar, skrifer och drömmar ej om annat, än om a a och å. Man är nyfiken att se hwilken bokstaf skall segra. Den förre (nemligen a a) har historisk continuitet för sig; men skall man tro *M r g i* påstående, att nemligen det samhälle är lyckligast, der hwarken religids, historisk eller någon annan continuitet råder, utom den att åta, då måste äfwen det alfabetet vara bäst, som icke grundar sig på några försläders strifbruk, utan ett tu tre uppslår, utan föregångare; ungefär likt en stor publicist, som år 1820 wisade sig på den publicistiska horisonten under ett solariskt utseende, men wid närmare skårskådande befanns vara blott en tom esbula, hwilken, liksom *H er Magitos* solar i *H umlegården*, kommer att sluta med en smäll.

På denna Tidning, hwilken jemwäl nästa år kommer att forisättas, kan, till årets slut, prenumereras med 1 Rdr 24 f. Banco. — De som till densamma wilja insända bidrag, behagade göra det under adress till Redactionen af tidningen *R o m e t e n*, eller och genom inlämnande i *H er Normans* och *Engströms* bokhandel.

Stockholm, tryckt hos *Carl Gustaf Holm*, 1825.

R o m e t e n.

N:o 3.

Lördagen den 8 October 1825.

Jurikes Nyheter.

Enligt sednaste underrättelser från Norrige, hvilka likväl icke äro officiella, skola S. M. Konungen och S. M. Drottningen afresa från Christiania den 12:te i denna månad.

S. K. S. Kronprinsen war förliden gårdag i Husvudstaden och förde ordet i Regeringen, hvar-
efter S. K. S. afreste till Rosersberg.

Churu man welat påstå, att D. D. K. K. S. S. Kronprinsens och Kronprinsessans resa till Tullgarn blifwit inställt, kårer likväl någon anledning wara att förmoda, det D. D. K. K. S. S. infinna sig der i dag, och såtunda angenämt öfverraska S. K. Höghet Prinsessan Sophia Albertina.

Amiral Becker från England hitwäntas i dessa dagar, för att, med sin familj, här för en längre tid bosätta sig.

Capitainen Rospigg, hvilken för några år sedan öfvermodadt förswann och alltfedan ansetts såsom bdd, berättas nu uppehålla sig såsom Språkmästare i Hamburg.

U p s a l a. Sedan uppmuddringen af Tyris å, sågo wi den 1 October Ångfartyget Upsala för första gången antra här wid hamnen, med en owanlig mängd passagerare, förande derjemte med sig i släp-
tåg en prämlastad med marknads gods. En ny sten-
anläggning är tillwägabragt wid anfringsstället, och vägen från staden till sjöstullen förbättrad genom på-
fyllning. Muddringsfåran synes dock wid sjelfwa landningsstället wara nog trång, emedan ångfarty-
get hade största swårighet wid att wända. — Under det wackeraste wäder har marknaden fortgått, och priserna på waror hållit sig ungefär wid samma höjd, som wid marknaden i Westeras. — Den nya biblioteksbyggnaden är redan högst betydligt fortskruden,

samt utom takresningen till det yttre nära sin fullbordad. Den har en wacker be ägenhet, på planen nära slottet, och bakom byggnaden är man nu sysselsatt med plantering af flere rader träd; öfwen som Slottsbacken blifwit inhägnad och prydd med dyllka. Inredningen af biblioteksbyggnaden synes wara på en måttigt uttänkt; likväl kan man anmärka att den stora salen, hvilken framdeles skall begagnas wid festiviteter, är emot sin längd nog smal. Sjelfwa byggnaden tyckes och wara för hög, i förhållande till sin längd.

Om Fronderi.

Då, i hwarje constitutionel Stat, styrelsens åtgärder äro underkastade moraliska eller den fria opinionens controller, måtte osämmande publicitet, under skydd af de i constitutionen widtagna författningar i afseende på tryckfrihetens bruk, således wara en nödwändighet, och om, i något sådant land publiciteten uteblef, wore det ett bedröfligt tecken till lid-
nids och fönn hos folket, samt wittnade om bristande intresse för regeringsform och styrelse förhållanden. Men å andra sidan kan man finna ett bevis på felande bildning hos folket, om denna publicitet icke i allmänhet med billighet och förstånd ut-
språs, eller om anmärkningarne öfwer den allmänna styrelsen urarta, och, med mångdens bifall, antaga ton af Fronderi. Med detta ord menar man ett partiskt och af egna affigter, wid alla möjliga, så lågliga som olågliga, tillfällen högljudt uttaladt om-
döme öfwer regeringen. Fronderi uppkommer alltså:

1:o Då af styrelsens åtgärder inga andra framdragas och utspredas bland allmänheten, än de som kunna gifwa anledning till oro och misnöje, — helst

om de oundwilkiga anledningur undandbljas, hwi ka nödgat till det tagna steget, eller om alla andra framställas uti ett wetydigt ljus.

2:o Då, af offentliga handlingar och documenter endast sådana meddelas, som äro öfwerensstämmande med publicistens förut fattade meningar och fördomar, eller härröra från hans beundrare och clienter.

3:o Då embetsmäns felagtiga förhållanden, när sådana inträffa, icke uti sitt samma stid, enkelt och kraftigt framställas, utan på ett sätt att man tydligen märker, det man hufwudsakligen will åt embetsmannens person. Då ock alla omständigheter, äfwen de mest obetydliga, till och med huru han, wid en bal, håller sin hatt, eller står wid en offentlig folksamling, framdragas och wanställas, till föremål för hopens bitterhet eller spetsje.

4:o Då man till ämne för sitt meddelande och sina betraktelser, endast eller förnämligast wäljer sådana omständigheter och uppträden, hwilka i synnerhet reta det allmänna skrämet, under försummande af dem, som igenom det allmänna inslytande de kunna hafwa, antingen såsom prejudicater eller exempel för wisa principer, äro af verklig wigt.

I hwarje constitutionelt land finnes gemenligen ett dubbelt slag af publicitet: det ena utöfwadt i afseende å det egentligen legislativa, under nationens representanternas sammankomster. Hos oss hafwa dessa Ständernas underhandlingar småningom blifwit allt mer och mer offentliga. Men i och med detsamma tyckes allmänhetens intresse för dessa, i hänseende till hela statslifwet så angelägna acter, allt mer och mer aftagit, och i stället så mycket listigare fästet sig wid det andra slaget af publicitet, som hos oss beredes af tidningsbladen, och egnar sig egentligast åt lagsöknings åtgärderna *). De fleste af dessa tidningar hafwa dock, efter ofwan uppgifna kännetecken, oftare utöfwat ett oblygt fronderi, än beundrat sig om en allmänt nyttig upplysning. Mångfaldiga exempel skulle härpå kunna anföras; men wi nöje oss med — för att tydligare förklara wår mening —, att erinra om det buller och wäsen, som i mera än ett dagblad gjordes med det, ämin-

*) I Sverige gifwes ännu en tredje wäg till publicitet, neml. i de års berättelser, den Justitie Ombudsmannen meddelar öfwer sina embetsåtgärder; men dessa tyckas, besynnerligt nog, allwrig hafwa ådragit sig en större och allmänare uppmärksamhet.

stone till sina orsaker och följder, mindre wigtiga Sjöstedtiska eller Hästgardist målet, hwaremot i ingen tidning något blifwit sagdt, t. ex. om bataljons-läkaren Namströms sak, under loppet af hwilken ett besynnerligt hwilande wid blotta äberopandet af icke tillämpeliga författningar blifwit röjdt; icke ett ord om Lieutenant Ruths rättgång med sina förmyndare, som gifwer så rika anledningar till betraktelser öfwer sätlet huru den så ytterst angelagna myndlingewården i allmänhet handhafwes, o. s. w. Det är således uppenbart, att det varit hos tidningsutgifwarne mindre fråga om grundsatsen än om personer, eller wisa lockande handlingar, med hwilkas anförande de kunde göra sin uppvaktning hos mångdens mindre undersökande än tabellsluka sinne.

Ännu ett exempel huru söga afwar det är med lusten för verklig och allmänt nyttig publicitet, äfwen hos de tidnings-redactioner, som ofast och med skrytsamt låta detta ord prunka i sina blad, är att man ingenstädes har sett ett offentligt ombörne öfwer sätlet huru den allmänna undervisningen meddelas i hufwudsstaden, efter den nya förändringen af Skolansstaterna. Argus den tredje har wid flere tillfällen så häftigt declamerat öfwer werelundervisningen, ja! till och med förklarat den för en af menlighetens största uppträder, hedrande wår tids upplösning *); men har han uttrat ett enda ord öfwer ändamålsenligheten af de anstalter här blifwit träffade, till befordran af denna undervisning? Si en gång någon granskning af sina Skolrevisions berättelse har han företagit, emedan den icke gaf anledning till utbrottet af den förbittring Argus röjt emot universiteterna, och det i Upsala isynnerhet.

Allt äfwen de blott fronderande tidningarne, i sin mon, gjort mycket nytta, kan wist icke nekas, då genom dem äminstone några af förvaltningens åtgärder blifwit underkastade den allmänna uppmärksamheten, samt wår allmänhet, som under en lång föregående tid war skild från allt tillfälle till att höra ett offentligt yttrande öfwer embetsmännens handlingsfätt, sålunda blifwit wäckt till utöf-

*) Denna uppträdelse är äminstone icke ny, och huru söga man har att tillskrifwa den wår tid, wet hwarje saksunnig. Äfwen Argus kan komma till denna kunskap, om han, utan andra skrifter, skulle företaga sig lösnigen af Tengströms Biskop Gezelii den äldres minnetryck i Åbo under loppet af detta år.

wande af sin opinionsmagt i detta afseende. Men lika så onödig är det äfwen, att de gjort ondt i lika grad, då derigenom att man aldrig sett annat än felagligheter framdragas, eller fått höra endast der bittraste tadel öfwer embetsmanna åtgärder, mångden blifwit retad till en troffighet och misfagning öfver regeringens organer, hwilken måste förlama den jemna gången af det hela. Måhända med hwarje band som inskränker inom det rättas i lagen uppdragna gränser, är den förderfwade menniskonnaturens lynne, och den omfattar med begärlighet och lust hwarje förewändning att undandraga sig och trotsa dem. Att åter råfna på att de tablade, genom det offentliga framdragandet af deras begångna felagligheter, skola förbättras, är fåfängt, så länge publiciteten sålunda endast i fronder-andra utöfwas. Wände wid att se blott det tadelwårda omtalas, förhårda de sig snarare deremot, så wida de icke kunna göra sig lopp om att genom wisa klokt använda medel, antingen undandraga sig den efter ämne för sin publiks förnådelse, spejande publicistens Arguëbga, eller att tillsluta det för sin person och att blidka den fruktanewårda biesfen.

Att genom ett billigt och allwarfamt anmärkande af det bristfälliga i styrelsen, söka råfna detta för framtiden; men derjemte wårta och underhålla folks kärlek och förnådighet öfwer sitt fädernesland och sitt närwarande tillstånd, i sin helhet, hwarmed det får mod att bära de bördor, hwilka till upprätthållande af stelfständigheten äro nödiga, det bör otwifwelagtigt vara den samme publicistens enda och högsta mål. Wisperligen icke så lätt att uppnå; men så mycket ärofyllare om det hinnes, — i alla händelser wår wårdt att efterstråfwa.

Litterära Nyheter.

Utländningen börjar allt mer och mer att intressera sig för Swenskarne bembdanden om wetenskap och konst. I Hermes oder kritisches Jahrbuch der Literatur, som utgifwes på Fr. Brockhaus förlag i Leipzig, har en widlyftig och utöfelig artikel, börjad år 1823 och slutad 1825, warit införd, hwilken meddelat öfwerfigt af Swenska litteraturen och de i den inträffade förändringar, allt ifrån 1800 till närwarande tid. Deremot lemmas i Liteningarne der Gesellschaft och Conversations Blat t underrättelser från Sverige, om årets märkeligaste litterära producter, äfwen som man i det uti

Dresden utkommande Kunstblatt oftia läser notifier om de bildade konsternas framsteg i Sverige. Wid den stora recensjonsanstalt, hwilken Medicinalrådet Forcip i Weimar inrättat, egentligen med afseende på medicin, naturkunskap och statistik, har för bearbetande af artiklar, rörande Sverige eller recensioner af Swenska böcker, en införd Swensk, Capitainen G. D. Ekendahl blifwit anstald. I den af Tyflands och kanske Europas sörsta stald, J. W. v. Goethe utgifna Journal: Ueber Kunst und Alterthum, finnes i 5te bandets 12ta häfte ett på en gång grundligt och smickrande omdöme öfwer Frithiofs Saga af Tegnéer. Detta är dock icke uttaladt öfwer denna staldeditt i sin helhet, utan blott öfwer de strödda delar eller Romanser, hwilka bleswo först införda uti Iduna samt på Tyfla öfwersattes af Friherrinnan Amalia von Helwig, hwilken också, som bekant är, på samma språk tolkat ett och annat småstycke af Geyer. Ut öfwersättande af Swenska witterhetsstycken har nämnda fruntimmer fått en medtäflare i Hr Rudolf Schley, hwilken berättas wara sysselsatt med en öfwersättning af Frithiofs Saga i sin helhet. I den af Oldekop i Petersburg utgifne Tyfla Journal, Petersburgische Zeitschrift, finnes dikter af Atterbom, Hedborn och Euphrosyne twåligt öfwersatte. Att de årsberättelser, som af Wetenskap-Akademien, efter dess nya organisation, utgifwas, blifwa på tyfla öfwersatta, är bekant. Såsom hithörande må äfwen nämnas, att Aschlings historia om det närwarande Grefiska frihetskriget, är anmald till öfwersättning på tyfla, och blir besörid förmodligen af författaren sjelf, hwilken för närwarande wistas i Hamburg.

Äfwen i Revue Encyclopedique införas flitdom underrättelser om Swenska litteraturen, och till anmälände af wigtiga Swenska arbeten, i fysik, matematik och medicin, i det af Baron De Ferussaque redigerade bibliographiska arbete, som med 1823 i Paris började utgifwas, är en särskild turning man anstald. — Att äfwen swenska originalteaterstycken blifwit, i prosaisk öfwersättning, meddelade i Collection des Chef-d'oeuvres de Theatre de toutes les Nations, som i Paris utkommer, har allmänheten erfarit genom Journalen, och att äfkilliga Swenska Witterhetsstycken blifwit öfwersatta på Engelska i Blackwoods Magazine, genom Litteratur-Tidningen.

A P P E N D I C K T.

Det nya Eden.

Paradis hade wist Adam och Ewa,
Der de på tu man hand gingo i Fog,
Möckande enbär att derutas leswa:
För två personer den maten war nog.
Snart likwäl började Ewa att finna
Sorgsna och tråkiga lustgårdens dar.
Konstig och nyckfull är hwar och en qvinnas,
Och så gundis är det och med en karl.

Hade blott Adam sig lårt till att snusa,
Dito förstått till att röka zigarr,
Ewa sitt hår som en stadsfru att krusa,
Kanske man glömt för momenten allt fnarr;
Men ingen wexling man fann der i parken,
Ett och detsamma precis alla dar.
Bra war ändå den der årliga sparken.
Engelen gaf åt wårt nygifta par.

Ewa först fann det, som aldrast först stråswa³
Efter det äple, som Belzebub gaf.
Netto fann Adam detsamma som Ewa;
Strart de från Eden begäfwö sig af.
Swer skaketet med benen be sidside
In uppå tårdalens törnströdda stig.
Han tännde stutar och ljungbedar plöjde,
Hon sydde iafan åt Adam och sig.

Snart liten kind i hwar stuga man gungar,
Så söddes Ryß, Turkoman och Kosak.
En bbrja samla löspengar i pungar,
En af potatisen lagade rack.
En åt Collegier lackslänger söppte,
En tog som hållkarl på Märsta sitt rus,
En uti skorsten som sotare löppte,
En på en handqvarn tillwerkade smus.

En bredde häftplåster, en gjorde piller,
En blef möbmakare, gick i kosquetti,
En satt för wargarne gropar och gisser,
En fick peruk för att skaffa öf rätt.
En fick en spira att slå öf i nacken,
En fick en spade att mylla öf ner.
En åt garbister skar kåppar i backen,
En gjorde muggar och frukor af ler.

Barnhus sen sifstades, gallaspectafel,
Riksgäldscontor och en brandcomité,
Skutor uppbyggdes med segel och tackel;
China man införskref, caffè och t'é.
Pumpade myror och spöade skåmar,
Garfwade hudar och uppsann compas,
Slipade solglas och hamrade hjälmnar,
Gjorde concuser och åt à la glace.

Swor wid den onde och södt alliancer,
Buktade biffel, granrisade lik,
För upp till himla och mätte distancer,
Spelade riksdag och lög mosaik.
Satte på biribi, wann millioner,
Resse af papper ett Babels torn,
Blankade sidlor och skref recensioner,
Stal uti kyrkor och mesade tron.

Swarsöre skulle wi mera öf önska
Äter tillbaka i lustgårdens dar?
Ha wi ej måne och solken och grönska,
Dito wälsågnad, och den som är rar?
Äplen och päron och friska citroner,
Mer än som menniskogomen förmar;
Swor, Adamer, frugtubbar, matroner,
Och dito Tidningar så det förklar?

Ha wi ej Granskaren, Conversationen,
Posten, Anmärkaren och wår Journal,
Dito en sjette, som mest är i tonen,
Argus, den tredje bland skernas tal;
Argus den fjerde med karborre-fransen
Räknaas också ibland Tidningar ju?
Sist en Komet, uppå hwilken man swansen
Skådat, men hufwudet icke ännu.

På denna Tidning, hwilken jemwäl nästa år
kommer att fortsättas, kan, till årets slut, prenume-
reras med 1 Rdr 24 s. Banco. — De som till den-
samma wilja insända bidrag, behagade göra det un-
der adress till Redactionen af Tidningen Kom-
ten, eller öf genom inlemnande i Hrr. Normans
och Engströms bokhandel.

Stockholm, tryckt hos Carl Gustaf Holm, 1825.

R o m e t e n.

N:o 4.

Onsdagen den 12 October 1825.

Inrikes Nyheter.

S. K. H. Kronprinsen var förlidne gårdags eftermiddag närvarande, och förde ordet i Kongl. Resgeringen.

Tiden för D. D. K. K. H. Kronprinsens och Kronprinsessans inflyttning till Hufvudstaden, läter ännu icke vara bestämd.

Stats-Ministern för Utrikes Sänderne, H. E. Herr Grafve af Wetterstedt, hitväntas tillika med sin familj, nästkommande Fredag.

Det förmodas, att Presidents-platsen i Stats-Contoiret snart åter torde blifwa full. Nytt utnämmer Presidenten, Frih. Edswen Sköld, hvar emot Landshöfdingen, Frih. Edelcreutz skulle eftertråda Hr Friherre Edswen Sköld såsom President i Kammar-Collegium, och Lagmannen af Georgii emottaga den derigenom ledigblifwande Landshöfdingebeställningen i Stockholms län. Något bestämdt härå läres dock ej vara afgjordt.

Det berättas att Herr Franzén fullbordat en ny sång af sitt vackra poëm, Mötet wid Alvastra, samt att allmänheten torde snart få lära känna det i ett kommande häfte af Odal mannen.

Förhän af Augusti månad sändes äfkilliga nya sculptur arbeten af Herrar Byström och Fogelberg, från Marseille till Helsingör. Då de således måste urlastas och flyttas på något till Stockholm gående fartyg, kunna wi icke så snart wänta att se dem inträffa härstädes.

Natten.

När solen nedåt westerns bryn sig sänker,
På himlens purpurkind en stilla tår,
När quällen öfver dalens rosor stänker
Sin silfverdagg utur sitt mörka hår.

En stilla tystnad öfver allt sig breder,
Och friden stiger till hwart hjerta neder.

Äf Edens glans på nytt din blick då väckes,
Ej af den sol ditt öga lemnat nyss,
Men af den werld, der ljuset mer ej släcks,
Der hwarje slägt är goda andars kyss,
Der lifwets tråd af gyllne frugter strimmar,
Och öfver dig Guds eget öga glimmar.

Din gudastäkt, o själ, då först du anar,
Lätt gungad fram på phantasiens ström.
En ewig wärglans för ditt öga klarnar,
Glad waknar du ur tidens dunkla dröm,
Och fri och säll, med himlaburna andar
Kring Skaparns thron, du stånman ödmjuk blandar.

När dagen härjat blomstrens rosenkinder,
Då kommer natten med sin läkdoms kraft.
Hon hwarje sår med slöjan bint förbinder,
Och giuter på hwar nerf sin wallmosaft.
Wid klang af nåtteri galars melodier
Wår tanke byts i sälla phantasier.

Sag prisar natten, ty hon porten spränger
Till högre rymder med sin elfenshand.
Igenom den till jorden himlen tränger
Med sina Englar, ljus och blomsterland.
När böljan lägger hop sitt blåa öga
Med sliga Andar till oss från det höga.

Den trötta mödans staf då blifwer bruten,
På lefnadsstigen skjuta blommor opp.
Ur nattens urna lugnets flod är giuten,
Och kärlek famnas af ett högre hopp.
Den stilla sårnaden i rymden ilar,
Wid astonrodnans brösi sin smärta hwilar.

Och sömnen stiger från sitt tysta läger
 Gitt till oss ned, i silfvermantlad glans.
 Han på sin wigstål våra plågor väger,
 Och vägen höjs af milda drömmars dans.
 På nytt för oss den dystra jorden blommar,
 Och öfver allt är salighet och sommar.

Recension

När de viktigaste ämnen för ett folks deltagande, är dess litteratur, såsom ett uttryck af dess inre lif, och en spegel hvarur graderna af dess förvärfvade odling återstråla. Det blir oss derföre en pligt för alla dem, som söka bidraga till den allmänna bildningen, att sålta nationens uppmärksamhet på sådana produkter, hvilka bära vittne om större krafter och ett allvarigare bemödande. Denna åsigt har föranledt redactionen af *Kometen*, att i sin tidning upptaga en stående artikel, innehållande redogörelse för de förnämsta företeelser inom den Swenska litteraturens område. Öfversättningar göras endast, till förläggarens winst, komma härvid naturligtwis icke i fråga. Fullständiga recensioner nekar utrymmet att lemna; det tvingar äfwen till inkränkning i afseende å tiden, så att de granskade åtgärderna ej sträcka sig längre tillbaka, än till sednast förflutne September månad.

William Shakespeares Werk. Öfversättning. Första delen, andra häftet: *De muntra Fruarne i Windsor*. Tredje häftet: *Som Ni behagar*. Stockholm, hos Scheutz, 1825. 8:o

Wisserligen äro wi här i Sverige ändtligen nu så långt framhunnna i bildning för det poetiskt sedna, att Shakespeare, detta härliga föremål för hela Europas förtjusning, äfwen hos oss börjar utkräwa sin tillbörliga gård af beundran; men ännu kan vår nation icke riktigt sägas hylla denne kan härda alla tiders störste dramaturg, då wi på hufvudstadens skådebana få se endast en förkortad och på många ställen tom fluggbild af *Hamlet*, och då större delen af dem som prenumererat på den annonserade öfversättningen af Shakespeare, icke wärdat sig att uttaga det för lång tid sedan utkomna första häftet. Iwar och en, som uppriktigt nitåskar för den fosterländska witterhetens förkofran, — och säkerligen kan dertill icke tänkas något kraftigare medel,

än hufvudstadens i den af de största utländska mästarestycken —, måste alltså hembära innerlig tack, ej blott åt Hr Scheutz, hwilken, efter en sådan nebländande erfarenhet, dock haft mod att wäga föraget af fortsättningen, än åt Hr Joh. H. Thomander, som, då hans förläggare ej lyckligt börtjat det wänskelige företaget att öfswenska Englands *Shaksplos*, litwål icke tvekat att tråda i hans fotspår.

De dramatiska mästerverk Shakespeare efterlemnade, kunna indelas i tremne klasser: Tragedier, Historiska stycken och Lustspel. Under denna sista benämning får man dock icke hos Shakespeare tänka sig något sådant som wäntigen menas med Komedier, efter det mönster hwilket hufvudsakligast *Plautus*, *Moliere* och *Hollberg* uppställt, der med en person, utgörande representant för en wiss dårskap, drifwes en gåckande intrig, för att bringa honom till sansning och rättelse. Till detta slag kan blott ett enda af de Shakespeareska lustspelen räknas, neml. den första af de här i öfversättning meddelade pjäserna, eller *De muntra Fruarne i Windsor*. Här är den, ur det historiska stycket: Konung Henrik IV bekränte *Falstaff* hufvudpersonen, och anledningen till hans begagnande såsom sådan, war att drottning *Elisabeth* önskat, att se denne *Falstaff* äfwen såsom älskare. Men då Shakespeare war för stor konstnär, att låta någon af sina personager falla ur den karaktär han gifwit dem, kunde denna *Falstaffs* kärlek endast härflyta ur det honom ensamt beherrskande metis, lusten att åtkomma penningar. I sin inbillshet om förmågan att kunna intaga, gör han derföre sin cour hos twenne rika fruar, och defas med honom företagne gåderi, bildar pjäsens rikt omwexlade hufvudinnehåll. Detta drifwes slutligen så långt, att de narra honom att utklädd med hjorthorn i pannan, möta dem nattetid på skåtet, der åtskilliga andra personer, till *Öfswor* förklädda, strämma och rina honom. Denna *Falstaffs* förklädning är wisserligen något öfwerdrifwen, ehuru den har sin grund i en gammal Engelsk folksaga om en wiss jägare *Hemme*, hwilken nattetid skulle wisa sig med hjorthorn i *Windsorsparken*; men detta glömmes man lätt för det oändligen förnådande i sjelfwa uppträdet, ännu mera förhöjdt derigenom, att det icke är den staccars *Falstaff* ensam som blir narrad, utan äfwen tillståndslarne sjelfwa. Dessutom beredde skålden sig härmed tillfälle att hembära en hyllning åt sin Drottning, och sira det på *Windsor* hållna *Strumpebande*-or.

dens capitet, i det han, ämningone i en masquerad, inbrogte här något af det underbara, hwilket Shakspeare så mycket älskade och så väl wiste att behandla.

Innehållet af den sednare pjesen: Swad Mi Bekagar, är följande. En Italiensk hertig, fördrifwen af sin yngre broder, har dragit sig undan till Ardenner-skogen, och tillbringar der ett jägare-lif, i sällskap med några förtrogna, till des hans dotter, som varit upptagen af hans bror, men af mistroende nu blifwit förwist, anländer till honom. Der förenas hon med sin älskare Orlando, en misshandlad yngre broder af riddaren Olivier. Denne kommer och slutligen till Ardennerna, försonar sig med Orlando, samt erhåller till gemål den tyranniske hertigens dotter, hwilken medfölit sin cousine, då hon förjagades. Slutligen återfår den flygtige hertigen sina inkräktade länder.

Herr Thomander har härstädes, i det han för allmänheten uppträdt såsom en utmärkt öfversättare, öfwen ådagalagt en owanlig skicklighet i modersmålets behandling. Öfversättningen af denna sednare pies är ytterst trogen, samt tillika så ledig, lätt och behaglig, som ett af en wan hand utfördt original. Det första stycket, De muntra Fruarne i Windsor, är icke lika ledig; men också wida swårare. Fynnerhet war det icke lätt att efterbildade de dialect-afwikelser, som utmärka den Skottiske presten, utan att derwid blifwa språk-oriktig och stundom synas affecterad.

A f u s t i k.

Wärda allmänhet! just nu, när det börjar bli som mörkast och Stockholms lyktor som klarast, är rätt tiden att berätta Spök-historier. Lige jag en dåst någon nog ryslig, så att du deraf blefwe icke blott road utan öfwen uppskrämd och mörkrädd, så hade jag fört ej blott för din förnøjelse utan öfwen för ditt gagn. Du lärde dig kanske då, att litet trognare uppfylla Kongl. Öfver-Ståthållare-Embeters kundgörelse, att under de mörkare årstiderna icke hålla dig utom hus längre än till kl. 11, eller i annat fall föra din lykta beskedligen med dig.

Det war en gång en höstmatt, en alldeles fästigt mörk höstmatt. Molnen uppförde sina likwagnar på himlen; regnet quintilerade med iskalla fingerspetsar på fenstret; ett kallt tråd tittade in genom rustan och tog långsamt med händerna öfwer det wåta

gäset; böljorna wånade som en framförande röfwa retropp, och en uf tist ifrån tornspetsen. En hemst rösning genomför min kropp. I den stora salen utanför mitt rum i slottet, hörde jag läderlapparne flyga; fenstren skallrade som af tredjedagsfrosta, och liksom hade någon gått öfwer mig med långsamt afmåttat steg, hörde jag tornurets ångsliga knäpp. Tröt af min resa, öfwerwåldigade mig sömnen snart; jag släckte nattlampan och gick till kwila. Jag hade ej länge sofwit, förän jag wid slaget 12 spratt upp. Tydligt hörde jag ett gående; i desamma sprang dörran opp med ett förfärligt buller. Hastigt blef jag warse ett steg på wäggen. Efter handen utwidgade det sig till en figur, och med fasa såg jag en person inswept i svart kappa stå gent emot mig. Jag grep min pistol och ropade: "Hvem är du, swara, annars skjuter jag dig!" Figuren stod qwar i samma orbriga ställning. Jag förwade min hotelse; då lade han handen på munnen, öpynade kappan och med försträckelse såg jag ett brinnande sår på hans bröst. Pistolen fönt ur min hand; jag föll ofdånad i sängen. Då jag kom wid mig war synen förswunnen. Om morgonen undersökte jag rummet. Allt war på sitt ställe; dörren reglad, bokarne på fenstren. Jag afreste; den friska morgonluften och en klar himmel slingrade snart alla ångsliga betraktelser. Mot af-tonen framhann jag till grefwe P., med hwilken jag hade några affärer att uppgöra. Allt war der i rörelse. Rummen uppfyllde med fremmande; grefwen ledsagade mig in, jag blef presenterad, och blandade mig bland mängden. Efter en stund återkom grefwen och berättade mig, att hans son skulle i af-ton förloswa sig med fröken L., dotter, tillade han, af den gamle Baronon, som varit ägare till det slott, der ni låg i natt. Jag kom härwid ihåg min syn, och årnade förtälja den, då någon ropade grefwen och han aflägsnade sig. Under tiden serverades med the och glacer, hwarunder en ljuf musik låt hbra sig. Fdr att mera osärd så njuta den, gick jag genom åstilla rum in i ett cabinet, upplyst af en lampa. Hur försträckt blef jag ej, då jag wid inträdet möttes af samma gestalt, som besökt mig förlidne nati! Han höll i sin hand grefwens ur, hwilket repeterade 12; i desamma sloknade lampan och jag förtade tillbaka in i salen. Musiken war tyfmad. De båda älskande stodo midt i rummet; sällskapet omkring dem i en halfcirkel. Hastigt blef jag warse en tredje kladd i en fremmande drägt, stå bredwid brud-

gummen. I detsamma ringarne skulle werlas, slogs dörren upp, en kall wind ilade genom rummet och lemnade efter sig en lukt. Fröken fälde ringen, hwilken upptogs af den fremmande personen. Alla började skå, och då jag wille springa fram för att fälla sällskapet uppmärksamhet på den ofände, hwilken hade den, i handen, war han försvunnen. Fröken bars afdanad ut, den ena skyndade hit, den andre dit. En besient kom och tillfode mig att gå till hwila uti en annan flugel; kl. slog 11 och jag gick.

Jag hade sofwit wid pass en timma, då jag wakenade af ett ur, som knäppte nära bredwid mig, och ett tu tre repeterade slaget 12. En kallswett öfwerfor mig. Jag tände upp ljus och påklädde mig. Allt war tyst. Jag läste upp dörren. Ingen ting syntes. Jag gick genom åttaliga rum. Ingen ting hördes. Jag gick ut i farstun, i detsamma trippade någon ting hastigt och lätt uppsför trapporna. Jag skyndade efter. Allt war åter stilla. Jag stod länge och lyfnade. På afstånd hörde jag ett susande. Jag gick till ett fenster, som låg åt borggården. Himmel! slottet stod i ljusan låga. Jag skyndade att wäcka husfolket, dörrarne uppsprängdes och wi utslåpade ur lågorna den ena efter den andra. En röst ropade: "Henriette brinner opp!" Jag ilade åter in i elden uppsför en trappa, in i ett rum; fröken låg i sin sömn och bredwid henne stod den ofände fremlingen. Jag fattade henne om lifwet och förde henne lyckligt utfföre. Jag hörde ett ångestrop, hennes fästman kom utfförandes ur en skofammare; men i detsamma blef jag warse fremlingen på öfwersta trappsteget. Han sparkade till en bjelle; den brinnande trappan slötrade öfwer den unga grefwen. Mot morgonen war slottet nedbrunnet. Den gamle grefwen war halfdöd inburen i min kammare. Ingen hade sig bekant, huru elden uppkommit. Min syn wågade jag ej berättas, för att ej öka fasan. Under de nedbrunna bjellarne fann man en förtrodd huswudskäl; På gården hittade jag en medaillon; jag öppnade den, och blef med förskräckelse warse ett porträtt af mannen med swarta kappan. Fröken erkände den wara sin, och då jag tillade, det jag sett personen, som porträttet föreställde, frågade mig grefwen hastigt: "När?" "För twenne dagar sedan i det gamla slottet". Grefwen stötk tillbaka månds på sin bädd. Mot natten uppmätnade han, och anhöll om ett enskildt samtal

med mig. Jag kom. Han bad mig förtälja den syn jag haft. Jag berättade då händelsen med mannen i den swarta kappan. Efter en stund fattade grefwen min hand och sade: "Ni har då ej sett förde med honom en långwarig process; med hans ödd affstannade den, och med tillhjelp af falska documenter tilldömdes mig det slott, ni i förgår bebodde. Jäse nog dermed. Jag wille öfwen återkomma hans dotters egendomar, genom ett giftermål med min son. Hon war förlofwad med en ung militär; denne gjorde en utrikes resa, wi begagnade tillfället, uppmisade diktade bref om hans ödd, och genom hot, slägtingars böner och smicker blef hon öfvertalad att ingå på våra förslag. Min plan är tillintetgjord. Händens timma är inne!" I detsamma slog klockan tolf, och under de fastigaste ansigtswridningar afled han. Twå månader derefter war den unga officeren tillbakakommen. Jag igenkände nu i honom samma person jag sett förlofnings aftonen. Han berättade, att han en öfwall hade slått i sitt rum, då han i detsamma hört något klingande falla på golfwet. Efter något sökande hade han funnit en ring, hwarpå hans fästnds namn war graveradt. En hemmel aning intog honom. I stället för att längre öwardröja, beslöt han att wända tillbaka. Nu uppmisade han ringen, och Henriette föll i hans armar.

Lust som jag slutade min historia, såg jag sätaren stå framför mig med begäran om manuskript. Jag uppläste för honom berättelsen, bad honom efter egen smak förbättra den, samt deri inblanda en mängd tryckfel, för att göra den ännu rysligare. Emellertid gläder det mig i hemlighet, att sätaren af stråmsel öfwer spökhistorien, kanske på flere näster ej kommer att få en blund i ögonen, hwaraf händer, att han hinner sätta bestomer och Kometen att desto fortare framgå i rymden.

Rättelser.

N:o 2. s. 1 sp. 2 r. 12: st. långre, läs: länge.
N:o 3, s. 2. sp. 1, r. 36: lagsböninge, l. lagstixninge. S. 2, sp. 2, not. r. 4, st. utan, l. utom.
lösningen l. lösningen. S. 3, sp. 1, r. 16: st. fronde, r. andra, l. fronderi:nda.

Stockholm, tryckt hos Carl Gustaf Holm, 1825.

R o m e t e n.

N:o 5.

Lördagen den 15 October 1825.

Inrikes Nyheter.

Det berättas nu att S. M. Konungens och S. M. Drottningens återkomst till Huswudstaden icke inträffar för än i början af nästa månad. Det är dock endast efter ryktet vi omtala detta; i officiell väg har, och weterligen, någon bestämd underrättelse härom ännu icke ankommit.

D. D. K. K. S. S. Kronprinsens och Kronprinsessans inflyttning till Huswudstaden, såges komma att ske i dag Lördag.

Om Tidningars Tendens.

Den offentlighet hwarmed alla allmänna ärenden, i de gamla, besynnerligen i de Grekiske fristaterna behandlades, war i det nyare Europas större riken icke användbar. Utom de hinder, som härflöto från widsträcktare områden, stredde äfwen alla beständande institutioner deremot. Desså kände man till en tid ej behöfwet deraf, wid det under medeltiden herrskande faternas skick. Hwar och en Statsmedlem handlade då mera såsom en med det hela föga sammanhängande person. Först sedan de Europeiska samhällena antagit deras ännu beständande skick, uppade sig behöfwet af offentlighet. Man sökte att tillfredsställa denna önskan genom Dagblad eller tidningar. Sedan detta sätt att allmänt och snabbt meddela sig en gång war bragt å bane, tröfde det ej länge förr än man icke blott begagnade det att göra politiska tilldragelser bekanta, utan äfwen för publicerandet af litterära och moraliska äm-

nen. Härmed gjorde Frankrike början, och detta lands exempel följdes efter hand af alla de Europeiska länder, der man hade anspråk på en mera utbredd bildning. Flere berömda Dagblad framkommo och lifwade hägen för tidningsslåsandet. Men i synnerhet har detta tilltagit, efter Franska revolutionen, då äfwen de egentligen på politiska föremål rigtade Dagblad wunnit ett högre intresse, genom omwexling och friare reflexion öfwer ämnena.

Denna öfwersigt leder oss till fattandet af Tidningars egentliga wäsende och egenskaper, af hwilka åter de huswudsakligaste regtorna för bildandet af en god Tidning lätteligen kunna utletas. I Tidningars beskaffenhet att med Posten kunna hastigt och widt fringspridas, är werkningen af en sådan widsträcktare och snabbare än af något annat litterärt alster. Men för att kunna behålla denna snabbhet och detta allmännare deltagande, kan man i den icke prestera den djupare begrundning och den till botten gående undersökning, eller den alla fordringar tillfredsställande fulländning, som erfordras af hwarje verk, hwilket wyltar åt en mera långwarigt beständande werkan. Tidningen åter är beräknad för ögonblicket. Bland läswerldens phenomener, är hon hwar stadspelaren är bland konstnärerne. Baraktighet kan han icke gifwa åt sin production; desto mera måste han söka att göra effect, att för ögonblicket flåka, behaga och intressera. Tidningen måste till sina ämnen wara omwexlande; snart och kort utföra sitt ämne. Widhöftiga och långsamma afhandlingar, hwilka sträcka sig flere Numror igenom, höra icke hit. De uttrötta läsaren, hwilken genom de tåta afbruten sättes utur stånd att följa ledjan af ett systematiskt utfördt raisonnement. Till andan måste ett dagblad wara tilligt och krafifullt, samt i tillen eftersträfs-

wa den rasfhet, och sinnrika fortset som wäder upp- märksamheten och mera lifwar till eftertank, än till fredsfällor den. Paradoxer, wägade bilder, o. s. w. skada icke. Twärtom, ju mera Tidningens styl närmar sig tonen af ett lifligt, snillrikt och bildadt samtal, desto bättre.

Men likasom den skådespelare, hwilken känner wärdet af sin konst och will göra den tillfyllest, icke för ögonblickets bifall af råa åskådare glömmes eller försummar högre fordringar, må en Tidning icke endast inrättas för att åt sin redaction skaffa riktiga prenumerationsmedel af halfsofwande läsare. Sjelf en intellectuel product, bör han sträfwa att utwidga ett förädladt, ett upplystadt andans rike inom krets- sen af sina läsare. Sjelf utbildad efter ideen af det högsta rätta, måste han söka att öfwerallt, der han med lättet intränger, wäcka känslan af idealer för det sanna, stöna och ädla. Intet ögonblick må han glömma att han är den högre mensklighetens, är skåderne-landets, är den sanna odlingens tjänare, hwilken ej får, medelst fronderi, låga åfgifter och flätwa begrepp, söka att behaga och underhålla en falsk och dålig tidsanda, för att sjelf deraf draga fördel.

Framsör allt måste tidningen söka att antaga, bibehålla och fritt, samt med ungdomlig wärma ut- tala en beständ karakter. Denna fordran, så ange- lägen för mannen, att under det allmänna les- wärens inwecklingar fullgöra, gäller äfwen för Tidning- gar. Wäl ropar man på universalitet och opartif- het, och wi äro långt ifrån att neka dessa egen- skaper den hyllning de förtjena. Men just för att åga dessa är en beständ karakteristisk individualitet nödwändig. Det hela kan endast återspegla sig i hjertat af den fasta egenhet, som dymedelst gör sig till en wärdig länk af det sjelfbestående universum, och endast ge- nom jemnförse med en egen fast öfwertygelse, kan man göra alla olika meningar den lugna, af högre åfgifter bestända rättwisa, som ensam förtjenar att kallas opartifhet.

Sverige har redan haft några berömda tidning- gar. Hwem har ej sig bekant det owanliga bifall, Dalin med sin Argus förordade bland våra förfä- der. Dennes rykte förordnades sedan af Stoc- holms-Nosten, hwilken under Skellgrens redaction, wunn ett anseende, hwilket betryggar detta blad ett slags lif, äfwen sedan dess fordnade anda alde es försvun- nit. Ännu kunde en och annan omnämnas, som

gjort sig förtjent af nationens tackfambet; men wi förbigå dem för fortsetens skull. Deremot synes det icke ofjentligt, att föröfwa en karakteristisk öfwer hus- wudstadens nu warande dagblad, för att ådagalägg- ga, huruwida en ny tidning här kan befinnas öf- werflödig.

Journalen har efter åtfylliga omwärtningar, ej blott af namn, utan äfwen af huswudsfallig rig- ning berämgat sig den krets för sin werksamhet, som är honom bäst passande. Han har nästan of- fetes lemnat litteraturen, och i synnerhet den litte- råra polemiken, men är dock den till sitt innehåll mest varierade af alla tidningar. Derföre, ehuru han mindre ofta är ny och originel och stylen, i synner- het i de infända artiklarne, någon gång mindre wär- dad, är han dock den Tidning, som allmänheten, och det med skäl, helst läser helt och hållet igenom. Der till bidrager mycket, att han är fullständigare i sina utländska nyheter än de öfrige, och oftare med- delar intressanta statspapper för dagen. Deremot söder man wäl här wanligtwis förgäfwes den högre lifwande anda och den bestända sanningen i åfgifter, som gifwer karakter åt en auktorlig produkt, och antyder att författaren sjelf gjort sig full reda för sitt fall och sitt ändamål.

Wi wända oss nu till ett blad, i det afseende märkwärdigt att det ger sig mine af att vara en or- gan för oppositionen. Hwar och en förstår, att wi härmed meana Argus. Han har utträdtt under en trefaldig öfknad: såsom en politisk, litterär och com- merceel Tidning. Hwad hans politiska troe-befännel- se widkommer, har ingen funnat taga reda derpå, ty han har flere gånger och det helt nyligen förklo- rat ultras i sjelfwa werket lika goda med de libera- la. När han will vara liberal, affriswer han Con- stant och de Pradt, när han will låta weta att de libera- la ej äro på rätta vägen, affriswer han Öbr- res, Gejer och Odalmannen. Såsom litteratör är han lätt karakteriserad. Man gagnar då på två sätt: positivt eller negativt. På det förra sätt- et, genom egna skrifter, i det senare fallet genom utrotandet af misbruken. Hwad det ena beträffar, har Argus dermed blott en gång besattat sig i den namnfunniga sonetten; det andra har besatt i en recension öfwer Biskop Wallins witterhetsförord, om man ej hårtill will räkna de 30 sidor ur Hjbers skrifter han låtit i sin Tidning aftrycka, jemte de 50 sidorne om sabsfallet och Waldemar, eller slutligen de

Men som kan hört wid offentliga sammankomster. Men då Argus säger, att wi ej äga någon bokliteratur, är det kanske orätt att deri se annat än ett uttryck af hans egna kunskaper derom. Hvad hans commerciella sida beträffar, synes han genom Dagligt Mahandas hamns och forspriser alldeles blifwa strandsatt i uppgifter på denna väg. Men när alla dessa tre saker tryta, affriswer han sig sjelf. Likväl är det icke egentligen genom det Argus gör, som han blir i sig, utan genom sitt begrepp derom. Dräktwist wore dock att förbigå nämna, det han genom framdragandet af wisa wigtigare rättegångsmål i betydlig mon gagnat, ehuru sättet icke alltid varit att rekommendera till efterföljd. Hans sträfvande efter originalitet, som egentligen består i ett långt, utdraget sladder öfwer det rena intet, och hans med franska glosor späckade språk äro nog werldbekanta, för att här behöfwa omnämnas.

Wi ha med flit uppehållit oss längre wid Argus än någon af de andra Tidningarne, han är dock den längsta af dem alla. Ett så mycket flyktigare ägnakast kunna wi lemna åt hans stallbroder, Stockholmsposten. Han öfwertröfflar Argus i consequensen af sina politiska uppsatser, äfwen som i stilsens behag och språkets renhet. Om han ej som Argus ällas med att för werlden uppståda några flora sanningar, så söker han dock stundom att wara hustigen nyttig, genom meddelande af nya sätt att födrifwa rottor och kika hundbett m. m. Hans oförlythet att sälla domslut öfwer de sköna konsternas och de abstractare wetenskapernas områden, der han med sin upplysning kommer jemt 40 år för sent, har så ofta blifwit uppenbarad och näpsad, att det wore verkligen synd att här widbrä något derom. För öfrigt är han aldrig rolig oftare än då han blir bra förtärad.

Annärkaren hade, wid sitt första uppträde, blott det löst ofskyldiga mål att med en wif ton af rolighet förordja publiken. Det war först i anledning af det ryggbara Werbuds-målet, som denna tidning med så mycken listighet tog del i de administrativa angelägenheterne, att han ådrog sig det missöde, att ett par gånger blifwa afbruten. Nu mera kan den hwarken uppehålla sig såsom publicistisk eller rolig, och knappt synes den hafwa så mycken styrka qwar att den födmår arbete sig till att blifwa indragen.

Hwad Granskaren angår, kan man icke neka, att han har en ganska beständ och rent uttalad karakter. Han riktigt hwad man kallar illfånas att gålla för en ministeriel Tidning, men har icke den talent och skicklighet, som erfordras, att, under behållande af allmännt intresse, wara detta. Wiseligen har man i detta blad läst ganska wäl skrifna uppsatser, ja bättre skrifna än i någon af de ännu bestående tidningarne; men imellanåt råtar man på andra, som äro så mycket sämre. Desutom äro Redaktionens kunskaper och åsigtter, åt sig sjelfwa kunnade, allt för inskränkt, att kunna gifwa åt sitt blad den omwerting i ämnen och ton, och det utbildade föredrag, som fordras för att underhålla. Och då dertill kommer detta ofta opasande sjeff, att delz hyperboliskt lofsäga, dels förswara hwarje enda af styrelsens obetydligaste åtgärder, är det lätt att förutse, att detta blad icke är egnadt att tillåta sig många läsare.

Ännu mindre kan detta lyckats för Argus 4, den enformigaste och listbaste af alla tidningar. Stylen är i de egna uppsatserna, icke utan korrekt utbildning och omsorg, men antingen är deras innehåll alldeles intet, eller så crastt ultrairiskt, att ingen gerna kan läsa det utan owilja. Att i vår tid, och i ett constitutionelt och protestantiskt land, wilja t. ex. icke blott förswara utan rent af prisa inquisitionen af det skäl, att den skall wara ett så ypperligt spionmedel i Regeringens händer, är twifwelsutan så uppbrände, att man skulle förlora aktningen för nationen, i fall en sådan tidning bland den wann ett större antal afnämne.

Conversations-bladet har deremot det för sig, att wara det minst pretentiosa af alla, och dock har det icke kunnat undgå det, de Swenska Tidningarne öfwerhängande öde, att undergå indragning. Detta blad har tagit försprång för Argus, i berättande af dagens nyheter, och berättar dem behagligare och pliantare än Argus, samt ger dem merallif genom inskrödda reflexioner. I dessa har detta blad någon gång varit allt för dröjligt. För öfrigt är dess innehåll inskränkt till meddelande af öfversatta noveller och anekdoter, så att det egentligen ådagalägger sin originalitet — då man skall ha den i något — genom sitt sätt att slafwa de ord med k, som alla andra slafwa med q.

Äfwen en sådan originalitet saknar Stockholms Tidning, så att detta blad har, egentligen att tala,

ingen, då ty wår! det dåliga skrifsättet, den platta tendensen och den påbelagliga tonen är det temmeligen wanlig. Hufwudsaken i detta Blad skall wara en meddelad historisk beskrifning öfwer Stockholm, utförd utan synnerlig forskning eller urskifning; men deskutom förekommer här ett slags tryckt intet, oftast föfster af p'ump personlig harm. I en bidad Läsesres hand har man också alldrig sett denna Tidning.

Kyrko-Tidningen är egentligen b'ott ett anoncelblad för ecclesiastika och scho'astiska mål. Endast då någon gång dessa ämnen icke röda till, att fylla halfarket, införas här Recensioner och Afhandlingar i de ämnen, som ligga inom Tidningens plan. De fleste af dessa hafwa wanligen warit med lugn wärdighet och besinnung utförda, men des' werkningskrets är för inskränkt och des' ton derigenom allt för betingad, att kunna ega den för en Tidning nödvändigaste egenkap: rik omwexling i innehåll och styl.

(Forts. följer.)

Om Dagblads-Despotism. *infern*

I anledning af Argi III bannstråle emot insända artiklar.

Sedan Argus den tredje ganska liberalt welat afställa den, genom Tryckfrihetsförordningen, hwarje Swenskt man lemnade rättighet, "att, utan utsatt författare-namn, i tidningar yttra sina tankar öfwer hwarje ämne, som kan blifwa för emål för menisklig kunskap", och infärpt hos sina medbröder, som emottaga insända artiklar den läran, att strängt handhafwa controlen öfwer hwad deri yttras, wänder han sig mot den del af wår litteratur, som ännu ej blifwit beroende af dagblads-redactionernas godtycke, nemligen boklitteraturen, och förklarar ej allenast att den är af intet wärde, men tillägger derjemte, att Sverige ej har någon boklitteratur; — ungefär som Desterreichischer Beobachter, hwilken postdagligen påstår, att ingen Grekisk krigshår finnes, under det hans egna själesfröwanter lida ständiga nederlag af densamma. Wisser igrigen wore det bekwämt för Argus, om allmänheten wände sin uppmärksamhet best och hållit från boklitteraturen, för att ensamt kunnat söpa med tidningarne. Han kunde då hoppas något längre lif för sig och sin awisa. Men beslagligen länner tåfåre för mycket wärdet af sin boklitteratur, för att glömma densamma för den serswewer-upplysning, som

Öns och Ördagligen tändes fl. 9 om morgonen, och sedan af beställsamma gummor bäres omkring i husen. Äfwen kunde Argus ej wälja en o'värligare tidpunkt för meddelandet af nyheten om wår boklitteraturs död, än just den närwarande, då Swenska litteraturen, inom de senaste 10 till 12 månaderna, fått emottaga skrifter af så mycken förtjenst, hwar i sitt slag, som Frithjof, Stagnelli's Skrifter, Hbyers arbeten, Geyers Swenska Häfder, Franzens St Julien, Bihanget till Oda's mannen o. fl. a., af hwilka ingen sda skall wara utplånad, då alla de tidningsblad, hwilkas födrifod nu söker dränka dem, sunnit sin död i papilotten eller pepparstruten?

Men denna Argi krigslif har en annan grund, än okunnigheten. De författare, som ej låta trötta sig af småde sen, stola inwigas åt glömskan, och man will öfwerlyga, att den sanna, den ädla upplysnings faktorer ej mera lysa hos oss, på det publicitetens torrvedes-stickor må stina så mycket bättre. Men hwilken anledning har wäl Argus till den tro, att Sverige, som hatar all slags despotism, skulle kunna fördraga tidnings-despotismen, den lumpnaste af alla? Äfwen Grewesmöhlen sökte på sin tid, medelst tidningar och brochurer, att upprätta ett sträcktribunal. Hans dde må wara en warnande spegel för dem, som tråda i hans fotspår!

Uti Journalen för den 5 dennes läses följande märkeliga ord:

"Julius Cæsar sade, att det lyckligaste Dödsfält är: det snaraste och mest oförmodade. Han hade bordt tillägga, eller rättare förutsätta: om den döende warit dygdig, ädel och rättsskaffens, såsom Edelstam." — Kanste är dock Julius Cæsar att ursäkta, om han ej kunde tillägga eller förutsätta detta, då han förmodligen ej hade äran af öfwerste Edelstams personliga bekantskap.

På denna Tidning, hwilken jemwål nästa år kommer att fortsättas, kan, till årets slut, prenumereras med 1 Rdr 24 fl. Banco. — De som till densamma wilja insända bidrag, behagade gbra det under adress till Redactionen af tidningen Romsten, eller ock genom inlemmande i Herr Norrman's och Engströms bokhandel.

Stockholm, tryckt hos Carl Gustaf Holm, 1825.

R o m e t e n.

N:o 6.

Onsdagen den 19 October 1825.

Inrikes Nyheter.

S. M. Konungen och **S.** M. Drottningen skola enligt sednaste underrättelser från Christiania, wara att förwänta till Hufvudstaden omkring den 23:de i denna månad. Det tros att **D. D. M. M.** komma att taga wägen genom Wesserås, och äfwen besöka Gripsholms slott.

S. K. H. Kronprinsen presiderade förlidne gårdag i Kongl. Regeringen.

Man har, de sist förflutne dagarne, swäfwat i mycken oro, i anseende **S. K. H.** Prinsekan Sophia Albertinas hälsotillstånd. **S. K. H.** hade skadat sig genom ett fall i sine rum på Tullgarn och skadan hotade att blifwa farlig. Numera är man dock, i detta afseende, tillfredsställd, genom såkra underrättelser, att **S. K. H.** är i betydlig mon till hälsan återställd, och man hoppas att, inom kort, få se **S. K. H.** anlända till Hufvudstaden.

Om Tidningars Tendens.

(Slut.)

Utur den ungefärligen trettioåriga Handels-Tidningens affa, uppsteg Tidning för Handel, Skild och Konst, och man må wäl säga såsom en Phoenix; ty den utmärker sig lika mycket genom ett wäl waldt och sakrikt innehåll, som för en ganska god, wärdad och för ännu wäl afpassad stil.

Swad åter **H. H.** Tidningen och **F. F.** Tidningens-Tidningen angår, så måste, i litterärt afseende, omdömes öfwer dem blifwa ganska kort, då den förra innehåller bara siffror, den sednare åter bara **F. F.** Tidningar, och i den mon de uppfylla detta med noggrannhet och skyndsamt, kunna de sägas swara mot sitt ändamål,

De trenne återstående Stockholmska Tidningar, äro endast annonce-blad. Af dessa är **P. O.** och **Inrikes Tidningen** en officiel awisa, meddelande underrättelser om befordringar och andra mål, dem regeringen will låta komma till allmänhetens kunskap. Den redigeras af Svenska Akademien; men hwarken tidningens yttre utseende, eller det sätt på hwilket de politiska nyheterna förstås, talar mycket för den smäl, som man tyckes kunna wänta af det tillförordnade smäl tribunalet. — Det gamla **Dagligt Allahanda**, om hwilket på sin tid **Gyllenborg** söng, att det uppwärte på **Witterhetens** graf, erhöi en rival i **Stockholms Dagblad**, som hotade att med tillhjelp af sina **Polisnyheter** beröfwa det sitt anseende och sin publik. Då grep **Allahanda** sig an, tog ett förnygradt utseende och genom meddelandet af Regeringens förordningar samt utmärkt wäl redigerade utländska politiska nyheter, förskaffade sig åter sin fordna credit, under det att det wida yngre **Dagbladet** en tid antog en mera åsprad och mager physionomi.

Kanske är det icke politiskt, att, just då man sielf framträder på tidningsbanan, uppräknade de fordringar man af ett godt dagblad har att göra, erinra om de föregångare, hwilka ett wunnit bifall helgat, och göra anmärkingar mot dem, med hwilka man har att täfwa; men wi försmå werkligen den falska och förderfliga politiken, att söka egen fördel genom undandömandet af det rätta. Wär önskan är, att läsaren må inse att wi åtminstone wälat detta, om ännu wi ej haft krafter att uppnå det, och skulle war uppsats kunna bringa allmänheten derhån, att förkasta alla dåliga tidningar, wore det of en innerlig fågnad, om och denna Tidning skulle befinnas wara den som borde göra början.

H. H.